

- поширеність відчуття соціальної єдності та небайдужості до проблем громади [3; 5].

Отже, можемо підсумувати, що суспільство впливає на молодь, а також особистості активно засвоюють попередній актуальний суспільний досвід, цінності, традиції, норми. Саме в молодіжному середовищі формується новий тип особистості, який буде домінувати і розвиватись у майбутньому, тому важливо формувати у молодих людей ціннісні орієнтації, які будуть допомагати їм творити власну країну та своє життя. Подальші напрями дослідження можуть бути зосереджені саме на пошуку оптимальних методів формування ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

Список використаних джерел

1. Бакіров В. С., Ручка А. О. Соціологія цінностей сьогодні. *Проблеми розвитку соціологічної теорії: концептуалізація ціннісних змін у сучасному суспільстві*: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (2 лист. 2012 р.). К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. С. 5–17.
2. Епістемологічні засади формування поняття розвитку в науках про культуру (В. Дільтей, Баденська школа, М. Вебер). Х., 2006. С. 190–219.
3. Каменщук, Т. Д. Сучасні ціннісні орієнтації молоді. *Обдаровані діти – скарб нації*: матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 18–22 серпня 2021 р.). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 256.
4. Матяж С. В. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. Сер.: Соціологія. 2013. Т. 225, Вип. 213. С. 27–30.
5. Україна: 30 років на європейському шляху / Ю. Якименко [та ін.]; Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Київ: Заповіт, 2021. 392 с.

Василь Русавський

ВМІСТ ХЛОРОФІЛІВ У ЛИСТКАХ НУТУ ЗА ДІЇ ГЕРБИЦИДУ РЕЙСЕР, РЕГУЛЯТОРА РОСТУ РОСЛИН РЕГОПЛАНТ ТА МІКРОБНОГО ПРЕПАРАТУ РИЗОГУМІН

Фундаментальною основою життя рослин є фотосинтез, навколо якого групуються всі метаболічні процеси [3]. Фотосинтез у поєднанні з процесами асиміляції азоту та мінеральних поживних речовин забезпечує формування енергетичного субстрату для рослин і контролюється складною ієрархією генетичних програм розвитку, які визначають всю послідовність процесів розвитку.

Важливим показником стану фотосинтетичного апарату рослини є вміст і співвідношення пігментів. Хлорофіл діє як фотокаталізатор, і його

нестача обмежує інтенсивність фотосинтезу. Зміна кількісного складу основних пігментів фотосинтезу призводить до пригнічення або активізації фотосинтезу і має вплив на господарську урожайність [2].

Результати використання біологічних препаратів у сільськогосподарському виробництві показують збільшення вмісту хлорофілу в листках основних посівних культурах, що призводить до підвищення інтенсивності фотосинтетичної діяльності в посівах [5].

Згідно дослідженням В. В. Гангура та співавторів [1], передпосівний обробіток насіння нуту сорту Пам'ять мікробіологічним препаратом комплексної дії Ризогумін (300 г/га н.н.) у поєднанні з мінеральними добривами збільшив загальний вміст хлорофілів *a* та *b* у порівнянні з контрольованим варіантом на 0,61–7,08 і 4,93–8,55 мг/г сирової речовини листків, відповідно.

За даними досліджень О. В. Топчій [6], у варіантах із регулятором росту рослин Стимпо (20 мг/га) вміст хлорофілу *a* у фазу стеблування сочевиці перевищував контрольне значення на 108,3%, але у фазу бобоутворення спостерігалось зниження вмісту хлорофілу *b* на 2,8%.

У досліджах В. П. Карпенка та ін. [4] вивчено дію гербіциду Фабіан WG, регулятора росту рослин Регоплант і мікробного препарату Ризобофіт на посіви сої встановили, що найбільший вміст суми хлорофілів *a* і *b* у листках рослин, із перевищенням на 26% порівняно з контролем, спостерігався при застосуванні гербіциду Фабіан WG в нормі 90 г/га у баковій суміші з Регоплантом (50 мг/га) на фоні передпосівної обробки насіння Регоплантом (250 мл/т) і Ризобофітом (100мл/т).

Так, виконані нами дослідження показали, що в середньому накопичення хлорофілу *a* в листках нуту протягом вегетаційного періоду збільшується на 30% від стадії 5 листків до стадії цвітіння і на 25% від стадії цвітіння до стадії формування бобів. Зниження вмісту хлорофілу *a* в листках нуту в період формування бобів порівняно з попередніми фазами чітко пов'язане із зменшенням інтенсивності обмінних процесів у рослинах та збільшенням площі фотосинтезуючої поверхні, причому найзначніше зниження цього показника спостерігається на гербіцидному фоні без застосування біологічних препаратів.

Накопичення хлорофілу *b* у листках нуту впродовж вегетаційного періоду найактивніше відбувалося на фоні з мікробним препаратом Ризогуміном і регулятором росту рослин Регоплантом, але від цвітіння до утворення бобів вміст хлорофілу *b* знижувався, що є адаптивною особливістю функціонування листового апарату за взаємного затінення листків.

Найбільший вміст хлорофілів *a* і *b* та їх суми в листках нуту було отримано за використання гербіциду Рейсер, к.е. д.р. флуорохлоридон, у нормі 2,0–3,0 л/га на фоні передпосівного обробітку насіння сумішшю регулятора росту Регоплант та мікробного препарату Ризогумін і був у

середньому на 11–16%, 2–9% та 10–14% вищий від контролю I, відповідно, залежно від фази розвитку культури. Це може свідчити про те, що в цих варіантах досліду сформувалися найсприятливіші умови для фізіологічних і біохімічних процесів, у тому числі фотосинтезу.

Список використаних джерел

1. Гангур В. В., Яременко Л. С., Сокирко Д. П. Формування продуктивності нуту залежно від технологічних факторів в умовах Лівобережного Лісостепу України. *Зернові культури*. 2017. № 1(2). С. 262–269.
2. Каленська С. М., Щербакова О. М., Гончар Л. М. Асиміляційна діяльність посівів нуту залежно від сортових особливостей та передпосівної обробки насіння. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія «Агрономія і біологія». Вип. 9(28). 2014. С. 110–114.
3. Карпенко В. П., Івасюк Ю. І., Оратівська С. А. та ін. Біологізована технологія вирощування бобових культур (соя, горох) / за ред. В. П. Карпенка. Умань: Візаві, 2016. 24 с.
4. Карпенко В. П., Івасюк Ю. І., Притуляк Р. М. Формування листкової поверхні сої і суми хлорофілів за інтегрованої дії гербіциду та біологічних препаратів. *Агробіологія*. 2018. № 1. С. 43–50.
5. Патики В. П., Мельничук Т. М., Шерстобоев М. К. [та ін.]. Біотехнологія ризосфери овочевих рослин / за ред. В. П. Патики. Вінниця: «ПП «ТД Едельвейс і К», 2015. 266 с.
6. Топчій О. В. Вміст хлорофілу у листках сочевиці залежно від строків сівби та застосування мікродобрив і регуляторів росту. *Наукове забезпечення інноваційного розвитку агропромислового комплексу в умовах змін клімату* : тези Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (Дніпро, 25–26 травня 2017 р.). Вінниця, 2017. С. 146.

Вікторія Скакун

ВПЛИВ КІМНАТНИХ РОСЛИН НА САМОПОЧУТТЯ ЛЮДИНИ

Відомо, що рослини мають заспокійливий вплив на людину. Існує велика кількість досліджень, які це доводять. В одному з них вчені попросили одну групу людей пересаджувати кімнатні рослини, а іншу виконувати завдання на комп'ютері. Під час даного досліду в учасників перевіряли частоту серцевих скорочень і кров'яний тиск. Потім групи мінялися завданнями. Після роботи з рослинами учасники повідомляли, що відчували себе комфортно і спокійно, а їх кров'яний тиск знизився.